

Zveza Ljudskih Tradicijskih Skupin Slovenije
Slovenian CIOFF® National Section

Bilten

Št. 1, letnik XV.

januar 2016

Vsebina

<i>Magdalena Tovornik:</i>	Beseda predsednice	3
<i>Tjaša Ferenc Trampuš:</i>	Napovedi prihajajočih dogodkov JSKD	4
<i>Sašo Kodrič:</i>	Vasja Samec – prejemnik medalje za zasluge na področju folklorne dejavnosti ...	5
<i>Suzana Bajić:</i>	SKUD Vidovdan in 5. Festival narodne noše...	6
<i>Vasja Samec:</i>	40 let FD Kres za 650 let Novega mesta.....	8
<i>Tadej Fink:</i>	FS Dragatuš med Lužiškimi Srbi.....	9
<i>Maja Kenda:</i>	FS Razor v Bruslju	10
<i>foto: arhiv AFS</i>		
<i>Študent Maribor:</i>	Predsednik RS Borut Pahor je izročil medaljo za zasluge Vasji Samcu.....	12
<i>foto: Janja Ravnikar:</i>	Branka Moškon je na koncertu ob 40-letnici FD Kres prejela srebrno značko CIOFF®	12

Bilten je brezplačno glasilo članov Zveze ljudskih tradicijskih skupin Slovenije in izhaja štirikrat letno.

Naslov: Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije
 Glavni trg 7
 p. p. 173
 4000 Kranj
 e-pošta: cioff-slovenia@cioff.org
 internet: www.zltss.si

Bilten ureja Uredniški odbor:
 glavna urednica Janja Ravnikar
 član Janez Florjanc
 član Božidar Fabjan

Prispevke pošiljajte na: janja.ravnikar@gmail.com

Bilten se nahaja tudi na spletni strani ZLTSS: www.zltss.si.

Vsebina člankov izraža avtorjevo mnenje in ne mnenja uredniškega odbora.

Naslovnica: Jesenice. Valvasor: Slava Vojvodine Kranjske XI, 21 id.

Beseda predsednice

Spoštovani, že v prejšnji številki sem najavila najpomembnejši CIOFF® dogodek leta 2015, to je Kongres, ki je bil 45. po vrsti, potekal pa je od 10. do 19. oktobra v Arequipi, Peru. Udeležili sva se ga Magdalena Tovornik (delegatka) in Maša Kumperger (Aktiv mladih). Kljub zelo slabi organizaciji gostiteljev je bil Kongres vsebinsko bogat, enako tudi Kulturna konferenca, Forum in Forum mladih. Kongres so zaznamovale predvsem volitve za skoraj vse funkcije, nekateri dolgoletni predsedniki komisij, predsedniki sektorjev in podpredsednik CIOFF® za kulturno politiko pa so se poslovili od dela, ki so ga mnogo let uspešno opravljali. Novoizvoljeni predsedniki komisij bodo zdaj povabili k sodelovanju nove člane (predsednik Festivalne komisije je našo sekcijo že prosil za potrditev članstva v njegovi komisiji za Alenko Klemenčič, kar je UO na seji 21. 11. 2015 tudi storil). M. Tovornik sem bila ponovno izvoljena za predstavnico CIOFF® pri UNESCO.

Pomembna in dolgo pričakovana novica je bila tudi ustanovitev novega Sektorja za Afriko (ustanovljen 26. 9. 2015 v Kamerunu, prisotna tudi M. Tovornik kot predstavnica CIOFF® pri UNESCO). Sektor za Južno Evropo bo odslej precej manjši, saj bodo v njem le še evropske države.

Predsednik CIOFF® G. Philippe Beaussant je ponovno zatrdil, da bo dosledno izvajal sprejeto Strategijo, ki temelji na demokratičnih in odprtih nacionalnih sekcijah – žal imamo še vedno primere, ko je nacionalna sekcija kar družinska zadeva ..., povečati bo potrebno tudi transparentnost delovanja in bolj poudariti kulturno plat naše organizacije – zlasti še, ker je Generalna konferenca UNESCO na letošnjem novembrskem zasedanju v Parizu CIOFF®-u podelila najvišji možni status, ki ga lahko ima neka nevladna organizacija pri UNESCO (tako imenovani "pridruženi" status, prej smo imeli "formalni" status). Ta status ima zelo malo nevladnih organizacij, omogoča pa izvajanje projektov, ki jih UNESCO lahko zaupa takšni organizaciji in ji zato dodeli tudi sredstva. To je gotovo novo obdobje sodelovanja CIOFF® z UNESCO, koristi bi znal imeti predvsem Afriški sektor in mladi, saj sta to prioriteta v UNESCO.

Doma pa smo že opravili zasedanje UO in SS, kar je priprava na Zbor članic, ki bo spomladi 2016. Zbor bo volilne narave, zato že sedaj pozivam posameznike, da razmislijo, ali so pripravljeni sprejeti nekatere naloge, zlasti pa poziv velja mladim, saj imamo stalno odprt razpis za

člane v Aktivu mladih! Leto 2016 bo zaznamovala tudi Folkloriada, ki bo potekala od 30. 7. – 15. 8. v Mehiki – Slovenijo bo zastopala FS Tine Rožanc iz Ljubljane. Tudi nekatere druge folklorne skupine so že prejele vabila za nastope na zanimivih festivalih po svetu (ZDA, Kanada, Argentina, Indonezija ...), velik problem so finančna sredstva, saj skupine same ne zmorejo kriti dragih letalskih prevozov. Ta problem sem jasno izpostavila v pogovorih, ki sem jih v oktobru imela z ministrico za kulturo in ministrom za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Vsem skupinam, ki so v tem obdobju praznovalle svoje obletnice, iskreno čestitam in jim želim uspešno delo. Posebne čestitke pa gredo g. Vasji Samcu, ki je na naš predlog prejel državno odlikovanje Predsednika RS, in gospe Branki Moškon, ki smo se ji s podelitvijo CIOFF® Srebrnega Pin-a zahvalili za njeno dolgoletno delo na področju folklorne dejavnosti. SREČNO 2016!

Magdalena Tovornik

Napovedi prihajajočih dogodkov JSKD

Prihajajoči prireditve in izobraževanja v organizaciji JSKD:

- DRŽAVNA PRIREDITEV PA TA VIŽA NI PREČ 2016: Ljubljana, 12. 3. 2016,
- SEMINAR ZA VODJE FOLKLORNIH SKUPIN, PLESNE PEDAGOGE IN KOREOGRAFE 1. STOPNJA (seminar nadomešča dosedanji začetni seminar in bo bolj posvečen plesu): Ljubljana, od januarja do marca 2016,
- SEMINAR ZA VODJE PETJA V FOLKLORNIH SKUPINAH: Ljubljana, štiri sobote od januarja do marca 2016,
- SEMINAR OBLAČILNE DEDIŠČINE: 19. – 21. 2. 2016,
- SEMINAR IN PEVSKA DELAVNICA OB PA TA VIŽA NI PREČ 2016: Ljubljana, 12. 3. 2016,
- NADALJEVALNI SEMINAR ZA VODJE ODRASLIH FOLKLORNIH SKUPIN – GORENJSKI PLESI 2. DEL: Planica, 8. – 10. 4. 2016,
- NADALJEVALNI SEMINAR ZA VODJE OTROŠKIH FOLKLORNIH SKUPIN – GORENJSKI PLESI 2. DEL: Planica, 8. – 10. 4. 2016.

Tjaša Ferenc Trampuš

Vasja Samec – prejemnik medalje za zasluge na področju folklorne dejavnosti

Na ukaz predsednika države Boruta Pahorja in na predlog Zveze ljudskih tradicijskih skupin Slovenije smo bili člani AFS Študent Maribor v petek, 23. 10., priča velikemu dogodku v predsedniški palači. Umetniški vodja skupine, Vasja Samec, je namreč prejel medaljo za zasluge na področju folklorne dejavnosti. Predsednik države, Borut Pahor, je Vasjo Samca odlikoval za prispevek k ohranjanju slovenske nesnovne dediščine na področju ljudskega plesnega izročila.

“O prejemniku medalje”

Vasja Samec se je z ljudskim plesom in njegovim odrskim poustvarjanjem srečal že v svoji zgodnji mladosti, in sicer leta 1964, ko se je vključil v KUD Jože Hermanko. Od leta 1971 do 1977 je v omenjeni skupini deloval kot vaditelj. Že leta 1967 se je včlanil v Akademsko folklorno skupino Študent, v kateri je sprva bil plesalec in zdaj že več kot 40 let tudi umetniški vodja. Začetni seminar za vodje folklornih skupin je opravil leta 1972. Vsa nadaljnja leta je obiskoval nadaljevalne seminarje in poučeval doma in v tujini. Zadnja leta strokovno spremlja srečanja folklornih skupin (JSKD) in svetuje številnim folklornim skupinam. Je vaditelj veteranske folklorne skupine KUD-a Študent, Bele krizanteme, in folklorne skupine KUD Franc Ileč Loka Rošnja. Zasnoval je številne folklorne koreografije in je avtor več deset celovečernih koncertov, ki so bili uprizorjeni na največjih odrih v Sloveniji. Njegovo delo najbolj slovi po izraznosti v povezavi med plesnimi gibi in mimiko plesalk in plesalcev na odru. Vasja je bil tudi idejni vodja in je aktualni umetniški oblikovalec programa festivala Folkart, predhodnika Festivala Lent.

“Slučaj”

Vasja je izjemno izrazna in duhovita oseba, vsekakor pa izkušenj in prepletanj različnih kulturnih žanrov polna podoba ljubiteljskega umetnika. Bili smo v velikem pričakovanju njegovega zahvalnega govora na dogodku in tudi tokrat ni razočaral s svojim izborom besed, ki jih zna vselej povezati v zanimivo zgodbo na primerih iz

svojega pestrega življenja. Seveda ni mogel mimo pojma “slučaj”. Izpostavil je tri slučaje v svojem življenju. Prvi ga pelje v čas 1. letnika srednjega šolanja, ko ga je bivša sošolka iz osnovne šole, Breda Korošec Varl, prosila, da bi vskočil namesto sošolca, ki je imel takrat popravni izpit, k folklorni skupini Veseli pastirji na nastop v Sokobani v Srbiji, kjer se je odvijalo tekmovanje za prvo harmoniko Jugoslavije. Drugi slučaj prav tako sodi v srednješolsko obdobje, ko mu je njegov znani profesor matematike in fizike, gospod “Sterniša” dejal: “Samec, puste vi tehniko pa ite v baletno šolo!” in tretji, ki pa je dokončno opredelil in utrdil njegovo odločitev o tovrstnem umetniškem ustvarjanju, to je bilo prvo organizirano šolanje vaditeljev za folklorno dejavnost (1970), ki ga je začel dr. Bruno Ravnikar.

“Misli “njegovih” Študentov”

Hvala vsem “slučajno” vpletenim v zgodbe vseh “slučajev” našega “Tovariša”, ki so ga peljali po poti, katere sledilci in poustvarjalci smo “njegovi Študenti”. Priznanje oz. medalja je izjemna potrditev za vso njegovo predano delo v tovrstni LJUBITELJSKI dejavnosti. To visoko priznanje smo KUD-ovci z velikim veseljem in ponosom počastili ne le s svojo prisotnostjo, ampak tudi s plesom na tem eminentnem dogodku in naj melodije tega plesa še dolgo odmevajo v predsedniški palači in krepijo identiteto slovenskega naroda!

Sašo Kodrič, predsednik AFS Študent Maribor

SKUD Vidovdan in 5. Festival narodne noše

»Kateri so državni oziroma narodni simboli?« je učiteljica vprašala nadobudne petošolce. Deset ročic se je urno dvignilo v zrak in Lenka je odgovorila: »Grb, himna in zastava.« Jezikoslovcev na srečo ni bilo zraven, saj bi ogorčeno posredovali in dodali še: »Jezik!« Folkloristi tudi ne bi kar nemo opazovali in bi hitro vzkliknili: »Še noša! Obvezno!«

Nekoč, že pred davnimi časi, ko še niso obstajali City park, Zara in H&M, so se ljudje oblačili doma, odvisni od svoje domišljije in spretnih rok, saj so celoten kos oblačila izdelali sami doma, od spodnjih hlač do pasu in nogavic. To pomeni, da so platno sami narezali, ga sešili in okrasili z bogatim ali skromnim vezom, morda dodali kakšen kos nakita. Domišljija ne pozna meja in zato smo danes priča bogatemu narodnemu izročilu noše, ki so nam jih zapustile prejšnje generacije. Noša se je pogosto ločila glede na vremensko obdobje, kdaj se je nosila, glede na mesto ali vas, kjer so prebivalci živeli, in predvsem glede na statusni simbol. »Je ta mična gospodična že oddana ali jo lahko povabim na ples?« Tega vprašanja si mladeniči niso postavljali, saj jim je mladenkino oblačilo povedalo status. Srbija ter Bosna in Hercegovina sta zelo znani po tem, saj je praktično vsaka vas in mesto imelo svojo prepoznavno nošo. Sosednje vasi so znale biti popolnoma drugačne in ravno v tem je čar. Vuk Karadžić je rekel: »Za vsak glas svojo črko.« Mi smo si sposodili njegovo načelo in dodali: »Vsaki vasi svoja noša.« Danes smo hvaležni za tako bogato narodno zapuščino, ki spaja vez med preteklostjo in sedanjostjo.

SKUD Vidovdan v januarju 2016 v čast narodnemu izročilu noš že peto leto zapored pripravlja Festival narodne noše. K sodelovanju bomo povabili različna srbska, slovenska in hrvaška folklorna društva, vsakega gosta pa bomo prosili, da nam opiše del noše, v katerem se bo ta večer predstavil. Da bi bil dogodek bolj poučen za vse naše obiskovalce, smo se odločili, da bomo na 5. Festivalu narodne noše pozornost usmerili na vse dele noše na glavi. Pod to spadajo vse ženske rute, načini vezanja okrog glave, način okraševanja ..., pa tudi vsi moški klobuki, kape ter vsi načini okraševanja, ki so bili ponavadi bolj skromne narave, saj ženska nečimrnost niti takrat ni pustila, da bi jih moški prekašali v tem. Ena največjih zanimivosti pri oglednih okrasih je, da je vsak detajl imel svoj namen. Nič ni bilo prepuščeno naključju. Vsak cvet, kos nakita, način vezanja tako pri moških kot pri ženskah je javnosti diskretno sporočal, ali je ta oseba oženjena, omožena, si išče izbranca in podobno. In tega so se v vsakem kraju lotevali drugače. Zdaj pa si predstavljajte, koliko različnih tipov noše obstaja!

Če si želite izvedeti več o svetu oglednega bogastva na Slovenskem, Hrvaškem, v Srbiji ter Bosni in Hercegovini, se 23. 1. 2016 oglasite v KD Šentvid, do takrat pa spremljajte našo Facebook stran SKUD Vidovdan in ostanite na tekočem z dogajanjem.

Suzana Bajić

40 let FD Kres za 650 let Novega mesta

Mnogi slovenski folkloristi radi obiskujemo jubilejne koncerte znanih folklornih skupin, ker to spoštujemo in na ta način izražamo predvsem spoštovanje do nastopajočih, njihovih vodij in avtorjev zamišljenih koncertov. Kot je v mnogih primerih običajno, se ob takih priložnostih prikazuje neka retrospektiva zgodovine društva oziroma skupine. Pa smo se usteli. Že sama dvorana, raznolika tehnika, dva glasbena odra in video projekcija nas je pripravljalo na nekaj posebnega, drugačnega, redko videnega. Umetiti v jubilejni koncert kar 650 let zgodovine lastnega mesta, Novega mesta, je bila zelo domišljena ideja.

V dvanajstih slikah smo bili vodeni vse od razglasitve mesta 1365. leta, turškega obleganja (1429 – 1547), požarov in kuge (1576 – 1664), znamenitih kmečkih uporih (1515 – 1573), obiska Valvazorja 1690. na gradu Grm, doživeli smo Romarski vrtec na Trški gori 1782., francosko okupacijo (1805 – 1813), slavlje ob 500 letnici 1865. leta, odprtje Narodne čitalnice 1866., pustni ples v Narodnem domu 1907., odhod nabornikov k vojakom v času 1. svetovne vojne 1914., novomeško pomlad 1920., sedmi zlet bratstva in enotnosti 1960., cvičkarijo na Kandijskem vrtu 1987. in noč na Krki 2010. leta.

Izjemen nabor dogodkov iz različnih zgodovinskih obdobj sta zasnovala Branka in Marjan Moškon. Fascinantna je bila bogata in raznolika kostumografija, primerna obdobjem, ki so jih plesalke in plesalci folklorne skupine Kres z gosti prikazovali.

Mogoče se bo kdo vprašal, kaj pa folklor? Bila je ves čas, saj so tudi grajski plesi, odrsko organizirana gibanja (ples) tlačanov, nora 20. leta, pust, romarski vrtec in vse, kar smo videli, tudi folklor ali plesna tradicija. Doživeli smo štafeto mladosti, pa cvičkarijo, kjer smo »prvič« videli Kresovce v nošah. Zaključili so s sodobnostjo, v rocku, današnje, tudi to bo čez nekaj let lahko neke vrste folklor ali tradicijski ples.

Težko bo takšno bogato in raznoliko zgodbo še kdo ponovil tako dobro. Čestitke snovalcem, organizatorjem in nastopajočim!

Vasja Samec

FS Dragatuš med Lužiškimi Srbi

Med 9. in 12. julijem 2015 je v nemški pokrajini Lužica (Lausitz) potekal mednarodni folklorni festival, ki so se ga udeležile folklorne skupine s Češke, Estonije, Gruzije, Indije, Mehike, Paragvaja, Poljske, Slovaške, Madžarske in domače nemške skupine iz Lužice. Slovenijo smo na festivalu predstavljali člani Folklorne skupine Dragatuš.

XI. Internationales Folklorefestival "Lužica – Lausitz – Lusatia 2015" je CIOFF®-ov festival, ki je potekal v treh krajih: Bautzen (Budyšin), Crostwitz (Chrosćicy) in Drachhausen (Hochoza). Gre za narodnostno mešano območje, kjer poleg Nemcev živijo številne manjšine: Čehi, Slovaki, Poljaki, Lužiški Srbi, itn. Festival je zelo dobro organiziran. Vse nastope si je ogledalo veliko število ljudi. Skupine smo dobile plačane stroške goriva za avtobusni prevoz znotraj Nemčije in dnevnic na posameznega člana skupine. Skupine smo bile nastanjene v hotelu, urnik je bil precej natrpan, redka šibka točka festivala je bila hrana, ki je je bilo občutno premalo za lačne folklornike. Del festivala je bil tudi simpozij na temo unikatnosti ljudskega izročila, ki ga danes skupine predstavljamo na odrih, oz. skrajšano "Folklora in oder". Vsaka skupina je predstavila svoje poglede na to temo, nato je sledila zanimiva diskusija.

Poleg belokranjske plesne in pevske dediščine smo se člani FS Dragatuš tam predstavili s stojnico, na kateri smo promovirali Občino Črnomelj, Belo krajino in Slovenijo. Dragatušci smo s svojimi nastopi in predstavitvami navdušili številne obiskovalce in organizatorje.

Tadej Fink, vodja FS Dragatuš

FS Razor v Bruslju

Pri Folklorni skupini Razor smo januarja 2015 iz Bruslja prejeli prijazno vabilo evropske poslanke Romane Tomc, v katerem je zapisala: »Slovenska kultura je naše srce. Prav je, da bije tudi v srcu Evrope. Vaša folklorna skupina je skupina s tradicijo, zato si želim, da bi vaš trud in delo predstavili v našem skupnem domu, v Evropskem parlamentu v Bruslju.« Prijetnemu presenečenju je sledilo razmišljanje, kako bi naše nastope še dodatno obogatili s predstavitevjo Soške doline. K sodelovanju smo povabili predstavnike Turistične zveze Gornjega Posočja, ki so bili pripravljeni prevzeti promocijski del gostovanja. Povabili smo tudi tolminskega župana Uroša Brežana, ki se nam je rad pridružil.

Osrednja dogodka našega gostovanja sta bila nastop na Veleposlaništvu Republike Slovenije ter nastop pred Evropskim parlamentom. V ponedeljek, 15. septembra je gospa Romana Tomc na slovenskem veleposlaništvu priredila kulturni večer, na katerem smo skupaj s Turistično zvezo Gornjega Posočja pripravili program z naslovom »Posoška kultura in kulinarika«. V enournem programu smo prikazali plese Zgornjega Posočja, Breginjskega kota, Benečije in Goriške. Nastop sta obogatili pevska in dramska skupina. Za kulinariko je poskrbela Turistična zveza Gornjega Posočja, ki je s prigrizki in vinom prenesla v Bruselj okuse našega območja. Dogodka se je udeležilo lepo število diplomatov in uslužbencev raznih evropskih institucij, ki so se z veseljem vključili v naš program. Po končanem programu smo skupaj pokramljali in zapeli nekaj lepih slovenskih pesmi. Večer je popestril še gospod Lojze Peterle, ko je zaigral na svoje orglice.

Naslednji dan smo se oblečeni v folklorne kostume odpravili v Evropski parlament. Z zanimanjem smo prisluhnili predstavitvi delovanja najpomembnejših evropskih institucij. Svoje delo nam je predstavila tudi naša gostiteljica Romana Tomc, s katero smo izmenjali nekaj mnenj o aktualnih zadevah v evropskem prostoru. Ogledali smo si parlamentarno dvorano in Parlamentarium, interaktivni medijski Center za obiskovalce Evropskega parlamenta. V osrednji stavbi Evropskega parlamenta smo ob pomoči Mateje

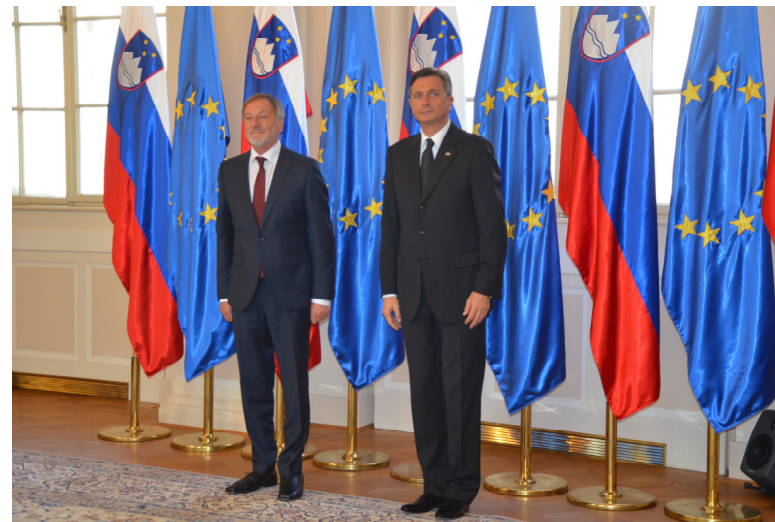
Mohorič, soorganizatorke našega gostovanja v Bruslju, pripravili razstavo slik tradicionalnih tolminskih noš akademske slikarke Jane Dolenc in fotografij Soške doline. Razstavne panoje smo pripeljali s seboj, razstava je bila v parlamentu na ogled cel teden. Ker v samem parlamentu niso več dovoljeni kulturni programi, smo nastopili na veliki ploščadi pred parlamentom. V lepem, a vetrovnem vremenu smo izvedli polurni nastop. Vabilu se je odzvalo veliko gledalcev, s kostumi, vižami, petjem in plesom pa smo pritegnili pozornost mimoidočih.

Oba nastopa je posnela urednica za ljudsko glasbo na Radiu Slovenija, gospa Simona Moličnik. Pripravila je reportažo z naslovom Folklorna skupina Razor v Bruslju, ki je bila predvajana 22. septembra v oddaji Slovenska zemlja v pesmi in besedi na prvem programu Radia Slovenija.

Naše gostovanje v Bruslju smo združili z ogledom največjih znamenitosti mesta, se posladkali s čokolado in poizkusili belgijska piva. Na izletu po Flandriji smo si ogledali mesti Brugge in Gent.

Z bruseljskega gostovanja smo se vrnilo zadovoljni in ponosni, da smo lahko delček kulture svoje dežele predstavili v osrčju Evrope. Skupaj s predstavnicami Turistične zveze Gornjega Posočja smo na prijeten način opozorili nase. Po obisku je naša gostiteljica zapisala: »Prepričana sem, da se bodo mnogi spraševali, kje je pravzaprav ta smaragdna reka in kako se pride do tja. Lahko smo ponosni na svojo kulturno dediščino, zato je prav, da jo predstavljamo v svetu tako pogosto, kot se le da.« Hvaležni smo gostiteljici Romani Tomc za povabilo, njenim sodelavkam pa za odlično organizacijo.

Maja Kenda

Predsednik RS Borut Pahor je izročil medaljo za zasluge Vasji Samcu
(foto: arhiv AFS Študent Maribor)

Branka Moškon je na koncertu ob 40-letnici FD Kres prejela srebrno značko CIOFF® (foto: Janja Ravnikar)